

Aanwezig de leden:

De heren Amand (Trots), Azannay (GroenLinks), Baaijens (Actiepartij), Berkhout (D66), Bloem (SP), Fritz (PvdA), De Groot (D66), Gül (GroenLinks), Van Leeuwen, voorzitter (D66), Visser (ChristenUnie) en de dames Klazes (GroenLinks), De Leeuw (OPH), Leitner (D66) en Van Zetten (HartvoorHaarlem)

Mede aanwezig:

De dames Meulenbelt en Ros

Verslag: Mevrouw Van de Belt

Opening

De **voorzitter** opent om 17.45 uur deze raadsmarkt, de eerste sessie over gebiedsgericht werken. Er gaan er zeker nog meer volgen. De dames Schopman en Sterenberg hebben meegedacht in de voorbereiding van deze raadsmarkt, waarvoor dank.

Mevrouw **Ros** is de nieuwe organisatieadviseur van gebiedsgericht werken, een gemeentebrede opdracht die voortkomt uit het coalitieprogramma. Veel gemeenten zijn bezig met deze zelfde opdracht. Veel is nog nieuw en nog lang niet op alle vragen is een antwoord.

Gebiedsgericht werken betekent dat de overheid optimaal wil aansluiten bij de kracht van de samenleving. Overheid en samenleving zouden elkaar minder moeten tegenwerken en de effecten dienen beter gemonitord te worden. Zo weet de gemeente zeker dat wat haar organisatie doet, aansluit op datgene waarnaar de samenleving op zoek is en dat het beoogde effect wordt bereikt. De overheid dient zich veel sterker bewust te zijn van wat de stad nodig heeft, ook in de toekomst. Er gebeurt al heel veel in de stad en daarop probeert de gemeente nog sterker aan te sluiten.

De overheid kan en hoeft niet alles zelf te doen. Ze probeert goed aan te sluiten op bestaande structuren in de stad. Mensen worden steeds mondiger en dat brengt een nieuwe rol van de overheid met zich mee. Gebiedsgericht werken is in feite vraaggestuurd werken, maar die term wordt niet gebruikt. Wat de vraag bepaalt, dat zijn de kaders die de raad stelt. Dat geldt zowel voor het sociale als voor het fysieke domein. Ook spelen trends en ontwikkelingen mee, de scenario's van de jaren die nog komen. De gebiedsanalyse geeft weer wat op een bepaalde plek nodig is. Die behoefte verschilt in de stad. De vraag uit de stad is de behoefte die hoorbaar of zichtbaar is. Daarbij gaat het om wie daadwerkelijk naar de gemeente stapt voor hulp, voor het faciliteren van iets, misschien wel voor een subsidie. En dan zijn er nog de wettelijke taken waarmee de gemeente zich moet bezighouden – bijvoorbeeld onderwijshuisvesting of paspoorten verstrekken. Al deze zaken komen terug in de gebiedsopgave.

Kan alles gebiedsgericht? Dat is nog onbekend. Is een gebiedswethouder iets wat daarbij hoort? Of een thematisch gerichte wethouder, of een portefeuillegerichte, of een projectwethouder? Dat komt allemaal nog terug. Dat geldt ook voor de gebiedsbudgetten. Het is nog maar de vraag of de totale begroting in vijven wordt gedeeld. Dan de stedelijke opgave. Niet alles komt terug in een stadsdeel. Sommige opgaven hebben nu eenmaal effect op de hele stad ook al is dat effect verschillend. Wordt de stedelijke opgave in vijven geknipt of komt er een zesde stadsdeel, de hele stad an sich? Voor de wettelijke taken geldt dat die soms een gebiedsgericht effect hebben, bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, maar soms ook

helemaal niet. Werk en inkomen zijn echt stedelijke opgaven. Wat je daarmee doet als je volledig gebiedsgericht gaat werken, is nog onduidelijk.

Uiteraard zijn er ook valkuilen. Stapelen is iets anders dan integreren. Bij gebiedsgericht werken bestaat de neiging al het beleid in te zetten in een gebied en door die hoeveelheid bereik je dan het maximale effect. Dat is echt wat anders dan integraal werken, want daarbij zoek je ook naar het maximale effect, maar dat gebeurt juist door prioritering. Je kunt prioriteren in je beleid als je weet waaraan behoefte is op een bepaalde plek. Dat is echt cruciaal voor gebiedsgericht werken.

Een tweede valkuil is dat je door te veel initiatieven misschien het effect niet eens meer ziet. De keuze, de afweging kan per gebied echt anders zijn.

Willekeur is wanorde. Er kan van alles naar boven komen dat in een gebied wenselijk is maar in andere gebieden juist niet. De gemeente moet ervoor zorgen dat ze niet verschuift van zorgvuldigheid naar willekeur, maar juist gebruikmaakt van gewenste, gebiedsgerichte effecten. Op basis daarvan dient de gemeente dan aan de slag te gaan zonder dat dat leidt tot precedentwerking op een andere plek en zonder dat mensen vinden dat de gemeente willekeurig handelt. Die willekeur is een belangrijk thema. Dan van rigide naar ruimte: ruimte van het bestuur naar de organisatie, maar ook van de gemeente naar de stad. In de gebieden wordt gekozen voor samenwerking en dat betekent soms ook dat men moet loslaten.

Er gebeurt al veel in Haarlem. Als het gaat om samenwerking, gebeurt dat gebiedsgericht. Er is een hele hoofdafdeling die gebiedsgericht is ingericht, het GOB. De gebiedsmanagers geven leiding aan de gebiedsdienst waarin allerlei medewerkers van andere afdelingen zitten, zowel van beleidsafdelingen als van uitvoerende afdelingen. Daar komen zaken samen.

Gewerkt wordt aan de gebiedsopgave. Die gebiedsopgave geeft de samenwerking tussen het beleid en de uitvoering goed weer. Voor elk stadsdeel is er een aparte gebiedsopgave. Ze geven goed het kader weer van beleid en uitvoering, dus het kader dat de raad heeft vastgesteld maar dan vertaald in concrete uitvoeringsprojecten voor de komende jaren.

Er zijn gebiedsdagen waarin gebiedsprogramma's worden opgezet die nog weer een slag concreter zijn. Dat gebeurt met vakafdelingen en straks ook met andere partijen.

Er zijn gebiedsverbinders, juist als het gaat om maatschappelijke instanties, maar ook om intern goed te kunnen communiceren. Er is zelfs een pilot van een gebiedsgerichte begroting.

Op het fysieke domein wordt al gewerkt aan een Meerjareng gebiedsprogramma en dat houdt in wat er moet en wat er gewenst is en hoe dat samenkomt. Het Gebiedsprogramma 2015 is op de kaart gezet, waarmee interventies en onderhoud zichtbaar worden op één kaart. Je weet dan wat waar en wanneer gebeurt. Het hele Meerjareng gebiedsprogramma komt ook nog op een digitale kaart. Dat is straks gemeentebreed, dus ook op het sociale beleid.

Die boekjes worden alleen digitaal gemaakt. Onderdeel van de Omgevingswet vormen ook omgevingsprogramma's. De nieuwe wet stelt dat er veel integraler gewerkt moet worden. De opgaven die de gemeente nu oppakt, zijn ook veel integraler dan tot op heden. Qua systematiek sluit dit instrument heel goed aan op de zes nieuwe instrumenten van de Omgevingswet. In die zin sorteert de gemeente op die wet voor.

De gemeente faciliteert al initiatieven. Er zijn meer dan honderd initiatieven. Een voorbeeld is de stadsgarage, waarin vraag en aanbod worden gekoppeld en waarbij de gemeente meedenkt met het in beweging houden van de stadsbewoners. Dan ligt er het initiatief Haarlem Noorderlicht, waarbij een stichting zich inzet om het gebruik van zonnepanelen te vergroten. Dat is ook een beleidsdoel van de gemeente. Er zijn veel initiatieven die gewenst beleid vormen.

De gemeente maakt al een tijdje gebiedsgericht beleid. Een voorbeeld daarvan is de gebiedsvisie Oostradiaal.

De gemeente heeft het project Het grote geld in de wijken. Dat gaat in op welke grote instanties geld uitgeven op een bepaalde plek om dat te combineren of dubbelingen eruit halen zodat het effect nog groter wordt en er misschien geld overblijft. Voorts is er oog voor de behoeftevraag; daarbij wordt

onderzoek gedaan naar de behoefte en facilitering daarvan zou dan het gewenste effect moeten bewerkstelligen.

Aanwezigheid in de wijk is belangrijk, want je kunt de behoefte niet meten als je niet eens in de wijk rondkijkt. Dat geldt voor bestuurders en de organisatie. Er zijn sociale wijkteams. Op allerlei plekken worden buurtnetwerken opgezet in samenwerking met welzijnsinstanties.

De opgave voor de komende anderhalf jaar is de beantwoording van de volgende vragen:

Is het nu vraaggestuurd of gebiedsgericht of allebei?

Wat is het verschil tussen een stedelijke opgave en een stadsdeelopgave?

Hoe kun je wel goed sturen maar toch loslaten?

Hoe is straks de rol van de bestuurders, van de raad, van de organisatie?

Hoe gaat het verder met de gebiedsopgave?

Hoe gaan we om met de programmabegroting?

Hoe koppelen we nog steviger dan nu het fysieke en het sociale domein?

Hoe maak je de verbinding met de nieuwe Omgevingswet?

Wordt er gewerkt met buurtbegrotingen of niet?

Wordt er gewerkt met een buurtwethouder, een gebiedswethouder of nog weer anders?

Kan er beter worden aangesloten op de Planning&Controlcyclus bij gebiedsgericht werken?

Hoe bewerkstellig je goede herkenbaarheid van bestuurlijke betrokkenheid in de wijken?

Hoe werk je meer van buiten naar binnen?

Hoe sluit je aan bij de nieuwe bestuursstijl?

Er zijn dus nog wel heel veel vragen. Deze thema's komen in volgende sessies aan bod.

Vragen van de raad

De heer **Visser** vraagt of andere gemeenten dit al hebben gedaan zodat Haarlem niet het wiel hoeft uit te vinden.

Mevrouw **Ros** verduidelijkt dat er vijf (middel)grote gemeenten zijn die al gebiedsgericht werken of daarmee bezig zijn. De komende weken staan bezoeken op de agenda om voorbeelden op te halen van gemeenten die verder zijn.

De heer **Fritz** vindt het heel goed klinken, maar hij kan zich ook voorstellen dat de begroting veel meer gebiedsgericht wordt of dat de raad veel meer gebiedsgericht kijkt. Hij vraagt hoe het politieke deel daarin zit.

Mevrouw **Ros** verduidelijkt dat er veel keuzes te maken zijn. Waarschijnlijk komt de gemeente met verschillende scenario's. Het plan van aanpak komt uiteraard weer terug bij de raad voor een reactie.

Mevrouw **Huysse** vraagt hoe het fysieke domein gekoppeld wordt aan het sociale domein. Dat zijn toch totaal verschillende afdelingen?

Mevrouw **Ros** legt uit dat de gemeente nu al een tijdje oefent met gebiedsteams. Daar vindt ook die discussie plaats. Het is gemakkelijk als een sociale component een fysieke vorm heeft en anders moet je zoeken naar een koppeling.

De heer **Amand** begrijpt dat de lijnen korter worden.

Dat is zo.

Mevrouw **Klazen** vraagt in hoeverre de organisatie nu al wordt meegenomen in dit proces.

Mevrouw **Ros** legt uit dat het betekent dat de raad moet kiezen en prioriteren. Dit is lastig, maar leidt soms toch tot mooie resultaten. Daarmee wordt in feite al een hele tijd geoefend.

Mevrouw **Van Zetten** vraagt onder welke wethouder dit valt.
Dit betreft Jeroen van Spijk.

De heer **Vrugt** memoreert dat er eigenlijk al gebiedsverbinders waren, dus hij hoort graag wat er nu specifiek nieuw is.

Mevrouw **Ros** denkt dat het allemaal inderdaad al speelt, maar het kan allemaal efficiënter en effectiever. Het besef is er dat het ergens gaat schuren nu de helft van de organisatie het wel doet en de andere helft niet. Mensen weten de gemeente steeds beter te vinden. Dat is wel nieuw. De rol van de overheid moet daarin echt veranderen.

Mevrouw **Huysse** vraagt of er dan wordt ontschot. Ontschotting gaat niet alleen over buurten. Mevrouw **Meulenbelt** legt uit dat dit absoluut voorlopig niet verandert. Die blijft vooralsnog zoals die nu is. Een deel van het programma is al gebiedsgericht ingericht alleen op het onderdeel beheer en onderhoud. In de begroting moet helder zijn welke programmaonderdelen terugkomen in de programmagebieden.

Mevrouw **Klazen** heeft begrepen dat de gemeente wel een beetje klaar is met het traject nieuwe bestuursstijl. Zou de organisatie erbij gebaat zijn als er nog wat langer gesproken wordt over een nieuwe stijl van besturen?

De heer **Van Leeuwen** geeft aan dat deze vraag eerder is gesteld en de burgemeester gaf toen aan dat hij intern ging bekijken hoe het proces versneld kon worden. Voor een definitieve terugkoppeling komt hij nog naar de raad.

Sluiting

De **voorzitter** bedankt voor de heldere presentatie en met de raad ziet hij uit naar het vervolg.